

Iesus illo quidem comparatione inferior: sed præstans cæteris utpote qui tantam uiolatam ciuitatē perire flammis purgariq; sancta uellet: consulto defensores eorū & qui ea carissima duceret amputasset. Itaq; paulo ante sacris indumentis amictos hoc toto orbe celeberrimæ regioni auctores: quique undiq; ciuitatem comitantibus uenerabiles habebant iacere nudos prædam canibus ac feris uideres. Quos quidem uiros ipsam puto genuisse uirtutem tantum licuisse uitiiis stentem.

¶ De bello Iudaico. Liber. v. incipit.

¶ Querunt Idumæi p ciuitatem quot inueniunt totidem interficiunt Zachariam accosant: iudices uero fuerunt pro eo sententiam: indignantur Idumæi contra iudæos: interficitur Zacharias: expelluntur iudices: Idumæi recedunt: crescit Zelotarū insolentia cunctosq; uel falsis criminationibus uel dolis aliis occidūt. Hoc in græcis exēplaribus non est. v. principiū si quarto cōtinuū ē. CAP. I.

Nano quidē & Iesu eiusmodi finis uenit. Post illos tam Zelotæ q; Idumæi passim plebē quasi nefandorū aialium gregem irruendo mastrabāt. Et uulgus quidem in quolibet loco depræhensum necabat. correptos autem nobiles & adulescentes uinctos in carcerē concludebant spe: nōnullos eorū sibi posse sociari nece dilata. Vex hęc nullum mouebant: sed cūcti mortem poptauerant dummodo ne aduersus patriam cōem nequissime conspirarent: scæuissima tamen ante cedem uerbera sustinebant exulcerati plagis atq; tormentis. Cūq; iam corpus non sufficeret cruciatibus tādē gladium merebant. Quos autē die cœpissent eos in custodiam nocte ducebant: extractosq; inde si quos mori cōtigisset abiiciebant ut uinctis aliis locus esset. Tantus autem pavor occupauerat atq; formido ut ne flere quidē palam quisq; siue se pelire pprium funus auderet. Sed erant occultæ clausorū etiam lachrymæ & ne quis inimicorū audiret circumspectantes gemebant. Paria nāq; hęc quæ lugebant ēt q; luxissent illico patiebant. Exiguā uero nocte sublatam terram manibus corporibus iniiciebant. & nonnunquā die si quis fuisset audacior. Duodecim autē milia hoc modo nobilium perire. illi autē iam cædis exoti nullo pudore iudiciū uim & cognitiōis cauillando imitabant. itaq; cū illustriū quēdā zachariā Baruchi filium interficere decreuissent. irritabantur. n. q; nequissimis inimicus nimis erat & pbis amicus. itēq; locuples non solum fortunæ eius direptionem spe optarent sed ēt remotum ire uix ad se adiiciendos potentes septuaginta plebeiōrū honestissimos ex præcepto conuocant iudiciū spem populi pferētes & apud eos Zachariam quasi res proderet Romanis accusant: q; ad Vespasianum pditionis causa misissent. Sed neq; argumentum: neq; ulla probatio criminis erat. ipsi autē misisse dixerunt & hoc haberi pro fide ueritatis uolebant. Zacharias autē ubi nullā spem salutis relictā esse uidit p insidias non in iudiciū sed in carcerem ducto uitæ suæ desperationem libertate non priuauit: sed exorsus ueri quidem similitudinem obiectorū derisit: & illata sibi crimina breuiter diluit. in accusatores autē ratione conuersa oēs eorū iniquitates profecutus est: multaq; de pturbatione rege querebatur. Zelotæ uero obstrepentes uix a gladiis temperabant: speciem cauillationēq; iudiciū sui usq; ad finem permanere cupientes & pter hoc iudices experiri an periculi sui tempore iustitiæ memores forēt. igit omnes. lxx. pro eo sententiam ferunt. & p eo mori quā sibi ascribi eius interitū maluerunt. illo uero absoluto zelotarum clamor tollitur & uniuersi quidem iudicibus irascebant: q; simulationem datā sibi potestatis non intellexerant. Duo uero ex audacissimis aggressi zachariam in medio templo interficiunt: & illudendo habes inquit & a nobis de absolute sententiam certiozem: eumq; statim in subiectā uallem de templo proiciunt. Iudices uero contumeliæ causa uersis gladiis ferientes templi ambitu pepulere. Cædi enim eorū pepercerant ut disiecti p ciuitatem nuntii fierent apud omnes seruitutis. Idumæos iam uenisse pœnitebat: neq; his gesta placebāt. Quibus collectis zelotarū quidam secreto indicabat uniuersa: & quæcunq; hi q; eos aduocauerāt scelerate fecissent omnia demonstrabat: arma quidem cœpisse eos quasi Romanis a pontificibus Metropolis pderetur: reperisse autē nullum proditiōnis inditum. Illos uero q; tutari eam simularent: & belli facinora ausos & tyrānidis ab initio quidem phibendos fuisse. Vex quia semel in societatem intestinæ cædis incedissent finē delictis adhibendum neq; uires omnibus suggerendas morem patrum destruētibus. Nam & si q; portas grauer ferrēt: sibi atq; in oppidum aditum eē pclusum pœnas ab his qui prohibuerant esse repetitas: & Ananum quidē pemptum una uero nocte populū totum pene consumptum. Quare rege multos qdē suorū pœnitere sentirēt: eorū autē uiderēt a quibus rogati eēnt crudelitatem immēsam: ne ipsos quidē p quos salui erant erubescētium: in oculis. n. auxiliorum pessima facinora committere: illorumq; iniuria idumæis imputari quatenus ea non prohibeant neq; ab his separent. Debere igit quoniam p deditiōe q; dicta sunt calumnia fuisse patuissent: nullusq; Romanorū impetus timeretur: aduersus ciuitatem uero inexpugnabilis esset potentia corroborata: illos domū recedere: malorūq; societatem uitando cuncta diluere flagitia: quorum non sponte sed decepti participes extuissent: persuasum est Idumæis. Et primum eos qui erant i custodiis soluūt prope ad duo milia populariū: statimq; relictā

ciuitate ad Symonem ueniunt: de quo paulopost commemorabimus. Deinde domum ex Hierosolymis abiere. Euenit aut eorum discessum utrisque pariter inopinatum uidere. Nam & populus nescias penitendinis paulum fiducia recreatus est uelut inimicis leuatus & Zelotarum creuit insolentia quasi non auxiliis caruissent: sed ex ipsis esse liberati: quorum pudore ac reuerentia criminibus temperabant. Deinde nulla iam erat facinorosa mora neque cunctatio: sed festinatis quidem consiliis in rebus singulis utebantur. Quae uero placuissent ipsa cogitatione citius peragebant. Maxime autem in uiros fortes atque insignes caedibus scauebant: cum inuidia nobilitatem assumerent metu uirtutum: unamque cautionem putarent nullum optimatum superesse. Itaque occisus est & cum multis aliis Gorion dignitate simul & genere praestans & plus posse populum gaudens: plenius isque libertatis amator ut nullus alius iudeorum: quem tamen libertas praeter alias uirtutes perdidit. Sed ne per abdita quidem Niger eorum manus effugit: bellis cum Romanis gestis uir strenuus comprobatus qui etiam saepe uociferans & cicatrices ostendens per mediam ciuitatem trahebatur. Ductus uero extra portas desperata iam salute ne sepultura careret supplicabat. Illi autem prius interminati quam humum ei quam desiderabat concessuri non essent: mox etiam mortem intulere. Qui tamen cum occiderent Romanos eis ultores imprecatus est: famemque praeter bellum ac pestilentiam & ad haec omnia ipsorum mutuas manus eaque uniuersa confirmauit apud impios deus: & quod iustissimum esset effecit: ut audaciam suam quam primum experirentur inter se dissidentes. Niger quidem occisus quod habebant de oppressione sui metu leuauit. Pars autem plebis nulla erat: cui non ad interitum excogitabatur occasio. Namque alii qui iam dudum aliis restitissent interficiebantur: qui uero nihil offenderant subitas pacis tempore excipiebant causas: & qui omnino libere eos non adissent pro contemptoribus. qui uero obsequentes pro insidiatoribus habebantur unaque maximorum criminum & mediocrium pene mors erat. Neque euasit quisquam nisi aut ignobilitate aut fortuna perhumilis.

Romani omnes praesertim duces Vespasianum incitant ad expugnandam ciuitatem: ipse noluit ducens esse melius quam sic ipsi inter se discordes paulatim consumerentur. CAP. II.

Romani autem omnes quidem alii duces ad ciuitatem animos intendebant hostium dissensionem lucrum sibi esse censentes. At Vespasianum penes quem summam rei potestas erat incitabant diuinam uidentem firmitatis auxilio in semet hostes esse conuersos. Verum tamen uelox esse momentum & Iudeos cito in concordiam redituros aut intestinis malis defessos aut redactos in penitendinam. Ad quos Vespasianus ait. Plurimum eos quid fieri conueniat ignorare tanquam in Theatro cupientes quantum armis ac manibus possent ostentare potius cum piculo quam secum ipsi quod est utile reputantes. Nam si statim ciuitatem aggredierent ipsos eam hostibus fore concordiam ac uires eorum et nunc uigentes in se puocatos. Sin opirent paucioribus ac moderatioribus his usuros domestica seditione consumptis. Deum namque melius quam ipsi disponere qui sine labore Iudeos Romanis traderet: nulloque piculo exercitui uictoria condonaret. Proinde manibus propriis interuentibus inimicis maximoque malo: hoc est seditione turbatis oportere se magis piculoque spectatores esse debere quam cum hostibus mortem appetentibus atque intestina rabie insanentibus manu consilgere. Si quis autem putauerit uictoriae gloriam sine periculo fieri uilior. Sciat inquit armorum incerto exitu commodius esse commode perficere quod interdit. Neque enim manu periculosos esse minus laudabiles quam paria gesserint moderatione atque prudentia. Simul autem dum hostes iminent etiam milites ex laboribus assiduis recreatos ualentiores ductum iri. Praeterea non id esse tempus ut mature occupanda uideatur uictoriae claritudo. Nec enim armis constituendis aut muris uel auxiliis congregandis Iudeos operam dare: atque ideo moras differentibus nociturus: sed bello domestico ac dissensione tumidos miserabiliora pari quotidie quam ipsi eos captos afficerent intromissi. Proinde siue qui studiose consideret sinendos esse qui semet affumerent siue facti ad gloriam clariorem nequaquam manus intestino morbo laborantibus afferendas. Siquidem ratione recta dicitur non ipsorum sed discordiae fuisse uictoriam.

Acquiescunt omnes dictis Vespasiani: multique ad Romanos confugiunt & solum his licebat qui soluebant: uolentes fugere ad Romanos. CAP. III.

Aec Vespasianus eorum dicenti rectores militum consentiebant: moxque apparuit quam utile fuerit eius consilium. namque dies singulos multi ad eum ueniebant fugiendo Zelotas. Erat autem fuga difficilis quod omnes exitus custodibus obsidebantur. Et si quis ibi qualibet ex causa dephensus fuisset uelut ad Romanos ire cuperet interficiebatur. Qui tamen eis de differt pecuniam saluus abibat: & qui non dabat solus proditor habebat. Restabat igitur pecuniosis suam redimentibus solos pauperes iugulari. Mortui uero per omnes uias congregabantur innumeri: multique etiam transfugere cupientium rursus in ciuitate perire praoptabant. nam spe sepulturae in patria mori tolerabilius uidebatur. Illi autem ad hoc crudelitatis deuenerant: ut neque intus: neque per itinera occisus humum concederent: sed ueluti cum patriis legibus etiam naturae iura disturbare pepigissent: suaque in homines iniustitia diuinitatem quoque polluerent. ita sub sole putrescere mortuos relinquebant. Sepeliendis autem suorum funera idem quod transfugis imminere supplicium mortis: statimque sepultura indigebat qui hanc alteri praestitisset. Et ut breuiter dicam nulla tam bona quam misericordia perierat in illis cladibus mentis affectio: hisque irritabantur noxii quae miseranda uiderent a ui-

nis in mortuis: a mortuis in uiuos iracundiam transferentes. Modum autē excedente metu supstitibus mortui uelut adepti requiē beatiore uidebant: & qui erant in custodiis cōparatione sui cruciatu in sepultos quoq; fortunatissimos demonstrabant. Omne quidē ab illis ius hoīum calcabat. Rē debatur etiam diuinitas, pphetarū qui responsis tanq̄ uulgaribus fabulis illudebant. Cū uero multa contempserint de uirtute ac uitiis statuta maiore etiam quā in patria olim prādicta fuerāt uero exitu pbauere. Verus enim quidam sermo ferebat tunc demum ciuitatem captam iri sancta quoq; flammis exurēda esse cum lege belli seditio fuisset exorta: phanumq; dei propriae manus ante uiolassent. Quibus zelotae nihil de eorum fide dubitantes ministros se prābuerant.

Ioannes quare alii praesse: ducens sibi dedecus esse sibi parem: multiq; eum metu multi gratia sequebantur. CAP. IIII.

T Ioannes iam dudū tyrannidē affectans parem cū similibus honorem habere dedecus existimabat: paulatimq; sibi neq; adiungens ab eorū affectiōe sepat. Semp autē aliorū decretis nō obediendo: suaq; iubendo impiofius: q̄ solus dominari cupet non latebat: eiq; sociabant nōnulli metu: alii gratia. Muti^o. n. erat oratiōe atq; fallacia psuadere q̄ uellet. Multi uero p̄pterea q̄ sibi tutum esset ducebant priore delictorū cās uni potius ascribi q̄ oībus. Ad hęc q̄ manu strenuus erat & bonus consilio: satellites non paucos hēbat: & si magna pars uim contrariae factionis reliquerat. Apud quos etiā liuor non nihil ualebat graue putantes non pauloate pari succumberent. Plus autē metus eos ne sub unius potestate uiuerēt exagitabat. nec. n. facile sperabant eum si semel obrinisset deiici posse: occasionemq; in se habiturum timebant q̄ in principio restitissent: Proinde quisq; bello quid uis pati decreuerat: quam sponte seruiens mancipii loco perire. His quidē seditio diuidit & Ioannes in contraria dissentientibus pte regnabat. Sed inter ipsos munita oīa erant custodiis: nihil autē paruū agebat: si quando armis plium lacefcebant. In populam uero uel maxime contentionē susceperūt & quis maiore prādam caperet utrinq; certabant. Cum tamen ciuitas trium malorū ingementiū tempestate laboraret: hoc est belli dominationis: itemq; seditio eorū cōparatiōe bellū popularib⁹ mediocrius uidebat. Deniq; relictis sedibus patriis ad alienigenas profugiebant: & Romanorū beneficio salutē quā inter suos desperauerant assequebantur.

Inuadunt sicarii oppidum quoddam munitissimum apud Hierosolymam die azymorum quando iudaei celebrant festa pro redemptione eorum ab Aegyptiis: interficiunt quot inueniunt: uicos & omnes partes conuicinas depopulantur. CAP. V.

Vartum p̄pterea bellum cōmotū est gentis exitio. Haud p̄cul ab Hierosolymis castellum erat ualidissimū reponēdis opibus ad momēta belli tutadiscq; corporibus ab antiquis regibus aedificatū: quod Masada dicebat. Id occupauerant qui uocantur sicarii q̄ a rapinis amplioribus timore continebant. Hi cū Romanorū exercitū ociosum esse uiderēt: apud Hierosolymā uero iudaeos dominatione atq; discordia secessisse in maiora facinora aggrediuntur. Dieq; festo azymorū q̄ apud Hebraeos ad memoriā salutis quo ex Aegyptiorū seruitio liberati in terram patriam deuenerunt solēniter celebrat. Nocte deceptis q̄ ibi erant oppositi municipiū quoddā Galaadin p̄uaserunt: ubi pugna quidē iudaeos ante p̄uentos atq; dispsos quā arma caperēt siue concurrerent ciuitate pepulere. Eos uero qui in fuga defecerunt: mulieres uidelicet ac pueros supra quā septingentos interfecerūt. Aedibusq; deinde compilatis fructus quoq; iam maturos depopulati in Masada portauerūt. Et illi q̄dem oēs circū castellū uicos totāq; regionē populabant: non paruo undiq; p̄ditore ad eos numero in dies singulos confluente. Simul autē cōcitati sunt et p̄ singulos Iudaeae tractus in latrocinia: q̄ interim quiescebant. Ac uelut in corpore si quando principale membrum timor afficit oīa pariter aegrotare necesse est: ita p̄pter ciuitatis tumultū atq; discordiā etiam q̄ foris erāt neq̄ssimi prādae inuenere licentiā. Singulis uero uicis p̄priis dilaceratis deinde insolitudinem recedebant. Congregati autē & collegia coniurantes exercitū quidē pauciores: plures uero q̄ latrocinialis conspiratio in templa & oppida ferebantur. Et sequebat quidem ut in bello fieri solet: ab his eos male affici quos petiissent. Vex̄ praueiebant ultio mox cum latrones a prāda refugerent: nullaq; pars erat iudaeae quae non una cum Hierosolymis praecellentissima ciuitate interiret.

Nunciant hęc Vespasiano a transfugis quibusdam clam. n. q̄dam ad Romanos cōfugiebant q̄ horrebantur Vespasianū ut ferret opē ciuitatis: accedit prope Hierosolymam: ingreditur Gadaram clam legati ad eum mittuntur: occiditur Dolefus ā aliis inimicis. CAP. VI.

Aec Vespasiano a transfugis indicabant. Nam licet oēs exitus a seditiosis custodirent: & quomodo q̄s ad eos accessisset interficerent: tamen erāt qui ad Romanos clāp fugerent: ducemq; Romanorū opem ferre ciuitati & reseruare populi reliq̄as hortarent: multos. n. q̄ bene Romanis uellent p̄iisse: multos adhuc in piculo dicebant esse supstitites. Ille autē iā tum miserās eorū calamitates p̄pius ad eos uelut Hierosolymā obsessurus accedit: re autē uera ut ciuitatē obsidione liberaret: spe autē ante reliqua subigēdi nullūq; ipedimētū extrinsecus obsidioni relinquēdi. Cū igit uenisset in Gadara transamniensis regionis Metropolim ualidissimā mēsis Martii q̄rta die ciuitatē ingredit. Iam. n. optimates ignorātib; seditiosis legatos ad eum de traditione miserant tam pacis desiderio q̄ suis patrimoniis metuentes. Multi. n. apud Gadara locupletes habita

bant: quoque legatione inimici nesciebant nisi quod Vespasiano appropinquante id cognouerunt. Et civitatem quidem se retinere posse desperabant: quod intestinis inimicis numero inferiores erant: neque procul abesse uidebant a ciuitate Romanos. Si uero fugere decreuissent sine sanguine id facere nullaque a noxiis poena repetita non honestum sibi putabant. itaque Dolesum comprehensum: namque is non dignitate solus ac nobilitate ciuitatis princeps habebatur: sed et legationis auctor erat interficiunt: nimiaque iracundia mortuo uerberato extra ciuitatem dilapsi sunt. iam uero propius accedente Romano exercitu Gadarensium populus. Vespasiano cum laudibus in ciuitate recepto fidei dextras ab eo accepit: equitumque & peditum praesidia contra fugituumque excursus. Muros. non priusquam Romani peterent ipsi destruxerant: ut eo sibi fides esset quod pace diligenter si bellum gerere ne uolentes quidem posse uiderentur.

Iubet Vespasianus Placido ut in sequatur eos qui ex Gadaris fugerant: aduersus quem illi cum quibusdam ubi se receperit praesidium quod capta oportunitate a Placido iterum: eosque a iordanem insequitur coacti atque congregati Placidus eos occidit: quodam in iordanem se precipitum conuicinosque uicos inuadit. CAP. VII.

Vespasianus autem misso Placido cum equitibus ac tribus milibus peditum aduersus eos qui ex Gadaris fugerant ipse cum caeteris militum copiis. Caesaream regreditur. At fugituum postquam equites repetere a tergo insequentes uidere priusquam in manus uenirent in uicium quoddam cui nomen est Bethanabrin se recepere. Vbi repta non paucorum inuenit multitudinem hisque partim uolentibus partim ui armatis specietenus contra Placidum eiusque milites praesiliunt. illi autem primo impetu paululum recesserunt ea simul arte ut eos a muro longius prouocarent. Deinde loco opportuno circumdatos talis agentes eminus sautiabant. itaque fugientes quidem ab equitibus praesentiebant iudaei. Qui uero manus conseruissent a peditibus corruerunt: nihil plus audacia demonstrantes: condensos. non aggrediendo Romanos armis non secus ac muro septos. Qui ipsi quidem talis auditum non inueniebant neque sufficiebant aciem rumpere. illos autem transfigebant sagittis immanissimis feris similes ruebant ultro in ferrum & decidebant: alii gladiis ora percussis: alii ab equitibus dissipati. quoniam cura erat Placido cursum eorum a uico intercludere assidueque praetercurrentes ea parte: cedentesque reflectens una est libratissimis sagittarum ictibus utebatur: hisque proximis interficiebat. Metu uero longe fugientes reuocabat: donec uim lapsi qui fortiores erant ad muros effugere. Eius autem custodes quid agerent nesciebant. Nec. non excludi Gadarenses suorum causa patiebantur: & si eos recepissent una cum his perituros esse uidebant quod et contigit. illis. non compulsi ad murum pene eum his Romanorum equites irrupere. portis autem ante praesentis admoto milite Placidus post meridiem usque acerrimo certamine muro pariter ac uico positus est. ibique tunc uulgus quidem iners occidebatur: fortiores uero fugam petebant. Domus uero a militibus diripiebantur & uicus igni traditus est. Qui uero inde euaserant totam secum illam regionem ad fugam incitarunt & extollendo proprias calamitates in maius totumque Romanorum exercitum aduentum re dicendo metu omnes undique commouerunt: plurimi autem numero auesti in hiericunta secesserunt. Haec enim et tunc eorum spes salutis fouebatur: quod esset ualida & populosa. Placidus uero equitibus rebusque ante prospere gestis fretus eos insequeretur & usque ad iordanem quidem semper quos occupabat morti dabat. Omne uero ad flumen coactam multitudinem fluminis impetu prohibitam quod auctum imbris uadum transire non poterat aperto praesilio congregatur. Itaque necessitas eos ad pugnam compulsi quod fugam locum non haberent: praesentibusque ad ripam longitudinem tela equitum & incursus excipiebant. A quibus multi percussi in flumine ceciderunt. Nam qui manibus eorum iteriere tresdecim milia fuerunt. Alii cum uim sustinere non possent: in iordanem sponte desilierunt. Erat autem numerus infinitus. Et praeterea capti sunt prope ad duo milia ducenti uiri cum praeda maxima ouium & asinorum: itemque camelorum & bouum. Iudaeis quidem hoc uulnus inflatum quauis parum superioribus maius tamen seipsum est & non solum quod eam totam regionem quam fugerant caedes repleuerant: sed quod erat reuerus mortuis iordanis periturus non erat. Et Asphaltidis quoque lacus repletus erat cadaveribus quae per multa flumina deuoluta sunt. Placidus autem secunda fortuna usus in uicos proximos & municipia contendit. Captisque Abila & Iuliade & Besemoth omnibusque ad lacum Asphaltidem iduneos ex transfugis ubique collocat. Deinde milite scaphis imposito eos qui in lacum refugerant subegit. Et trans flumen quidem tota regio Romanis cessit: ubique omnia usque ad Machaerunta deuicta sunt.

Nunciatur Vespasiano quod Galatia motus quosdam fecerat: ipse magis incitatur ad bellum: multa loca capit: restaurat quae destruxerat bello: munit loca omnia militibus: narratur quod nobilis sit regio Hiericuntis. CAP. VIII.

Ubi haec autem aguntur motus circa Galatiam nunciat: & quod Vindex una cum optima tibus indigenarum a Nerone defecisset: de quibus alibi diligentius scriptum est. Vespasianum uero ad impetum belli quae nunciata sunt incitarunt: iam tunc futura bella ciuilia toti usque imperii pericula prospicientem: cum se partes orientis ante pacasset minus Italiae metuendum existimaret. Obstante autem hyeme per subactos interim uicos atque oppida praesidia collocabat: & decadarchos ciuitatibus apponens multa et quae uastata fuerant instaurabat. Prius tamen comitatus militum copiis quas Caesaream adduxerat in antipatridem uenit: ibique per biduum ciuitate composita tertia die nastando inflammando: omnemque subuertendo circum Thamniam toparchiam in Lyddam & Iam-

niam procedebat. Et cum sese utraq; tradidisset constitutis illic habitatoribus idoneis in Amathutā puenit: occupatisq; ad Metropolitim eorū oībus uicis castra muro circūdat. Quinta q; in his relicta legione cū cætera manu in Bethheptephō toparchiam p̄ficiscitur: ea q; ex uicina regione itēq; circum Idumæam igne consumptis castella quidē locis opportunis muniuit. Captis autē duobus uicis i medio idumææ positis: hoc ē Batari & Cataphartobā plusq; decē milia hoīum peremit ppe autē ad milē le cœpit. Exactaq; inde cætera multitudine non paruam militū suorū partem ibi constituit: qui oīa montana loca incurfando uastabant. Ipse autē cum reliquo exercitu in iannīā rediit: unde per Samariidam ac per Neapolim: quæ dicebatur ab indigenis Nabarthad secundo iunii mensis die i Coreā descendit: ibiq; positis castris posttridie Hiericunta peruenit. In qua unus ei rector Traianus quē locis ulterioribus ducebat militē iungit: cunctis sub iordanē deuictis. Sed ex Hiericunte quidem multitudo ante Romanorū aduentū in aduersam Hierosolymis montanā regionem diffugerat: nū pauca autē qui remansere perimunt. Desolatam uero offenderat ciuitatē: cui in planicie sitæ nudus mōs ac sterilis iminet: idēq; lōgissimus. A septētrionali. n. regiōe usq; ad Scythopolitanos agros. A meridiana uero usq; ad terrā sodomiticā & Asphaltidē lacū terminus extendit. Non totus autē inequalis est: & q; nihil gignit nō habitatur. Huic adiacet circa iordanē mons alius incipiens a iulīade a septētrionali regiōe plixius at in meridie usq; ad Bacca q; petrā differtinat arabīæ ciuitatē. In hoc ē Ferreus mons appellatus ad moabitidē usq; paludē longus. Inter duos at montes regio q; magnus cāpus uocabatur a Gēnabra uico ad lacū Asphaltidē usq; patens habet ducentorū & triginta stadiorum lōgitudinem: latitudinē uero centū & uiginti: mediūq; ab iordane diuiditur. Sūt autē illic duo lacus asphaltides & Tyberiensis natura cōtraria. Nanq; alter salus ē sterilis est. Tyberiensis uero dulcis & fœcundus: ætatisq; tpe illa planicies ardore solis incendit & uitiis opprimit: aeris tractu oībus circū aridis p̄ter iordanē. Vnde euenit ut palmæ q; in ripis sunt magis floreat & fertiliores sint. Minus autē q; longe remotæ sunt. Ad ipsam uero Hiericunta largissimus fons est: rigandisq; aruis uberrimus: iuxta ueterē scaturitēs ciuitatē: quā Iesus Naue filius hebræorū ductor primā in cananæorum terra bello possederat. Hunc fontē ferūt nō solū terræ atq; lignorū fructus: sed et fœminatū ptum obtundere solitū: cūctaq; p̄ter morbo ac peste corrūpere. Postea mansuenisse contra saluberrimū ac fœracissimum esse factū ab Heliseo quodam Propheta: qui Helīæ notus fuerat atq; successor. Receptus enim hospitio ab Hiericuntis habitatoribus q; humaniores eos exptus erat: ipsos & oēm illā regionē p̄petua gratia remuneratus est: progressusq; ad fontē Lagenam fictilē salis plenam in profluētē aquam misit. Iustam deinde ad cœlū dexteram tendens: fontiq; inuergens blanda libamina ipsum quidem p̄cabantur ut fluentia leniret: ac dulciores aquarū uenas aperiret. Deum uero ut fœcundioribus auris flumina temparet orabat: tanquam ubertatē fructuū quam successione plis daret indigenis. Nec eorū genitricis filiorū aqua deficeret: quoad iusti manerēt. Ad has p̄ces ex disciplina manibus multa operatus fontē imutauit: & q; antea cā erat his orbitatis ac famis: idē uictus ac fœcunditatis auctor est effectus. Deniq; rigationis eius tanta potentia est: ut si attigerit modo terram sapidior sit aq; diu p̄seueratibus. Vnde eo q; largius abutuntur exiguum emolumētū habēt: q; uero parcius plurimū. Amplius tamē quā cæteri fontes spatīū rigat. Et septuaginta qdem stadiis longā. xx. autē latam planitiē permeat. Optimos at in ea paradisos ac densissimos educat palmarūq; irriguarū generatā sapore quā noībus uaria. Quarū p̄guissimæ calcibus pressæ plurimū mellis emittunt: nō multū alio melle deterius: quāquam & mellis altrix est illa regio & oppobalsami ferax: qui oīum carissimus est fructus: sibi nascētium. itēq; Cyprū Myrobalanū gignit: ut qui diuinū esse illū tractum dixerit non errabit: ubi & larga & optima generant q; sunt carissima. Sed nec in aliis ei fructibus aliq; facile toto orbe regio certauerit: adeo multiplicatū quod factum ē reddit. Cuius rei cā mihi uidetur esse aquarū uis læta. Aeris calor: cū hic puocet q; nata fuerint atq; diffundat. Liquor at firmis singula radicibus stringat uiresq; suggerat: æstiuo tpe quo sic perusta est illa regio: ut nihil facile procedat ac pululet: aqua tamen si ante solis ortū hauriatur: auræ spiritu refrigerat: naturamq; contrariā aeri sumit. Hyeme uero cōtepescit: ea q; meris mitissima efficitur. Tanta ē autē cœli tēperies: ut quo tempore in alia iudææ regiōe ningit: lino illic tamen indigenæ uestiunt. Distat at ab Hierosolymis. cl. stadiis: & ab iordanis stadiis sexaginta: torūq; habet ab Hierosolyma spatium desertū atq; saxorum: ad iordanem uero & lacū Asphaltidē licet humiliter: æque tamen incultum ac sterilem.

Describitur natura Asphaltidis lacus: quem Vespasianus uoluit uidere.

CAP. IX.

Ed de hiericunte quā sit fortunatissima satis dictum est. Cōmemoratione autem dignū puto Asphaltidis quoque naturā exponere lacus. Is enim sterilis est: nimia uero leuitate etiam quæ grauissima sunt in eum iacta referuntur. Demergi autem quis in profundum nec de industria facile potest. Deniq; Vespasianus qui eius uisendi causa illuc uenerat: iussit quosdam natandi incios uinctis post terga manibus in altum proici: & euenit omnibus tanquam ui spiritus sursum repulsos desuper fluitare. Ad hæc mirabilis est coloris atque mutatio terræ quæ in singulos dies superficiem uertit & solis radiis uariata resplēdet. Multis autem locis uomit nigras bituminis glebas: q; super undā & habitu & magnitudine tauris sine capiti-

bus affimiles natant. Ad eas aut cum lactus exercitatores accefferint: nacti quod aggestum est ad naues trahunt: & quia lentum est repleras eas abrumpere nequeunt: sed quasi replicata scapha pendet a culo: donec menstruo mulieris atque urina soluatur. Est aut utile non modo ad compagine nauium: sed ad corporum etiam curationem multis remediis admiscetur. Huius lacus longitudo est quingentorum & octoginta stadiorum: quia a Zobaris usque ad Arabiam tenditur. Latitudo autem cl. stadiis patet quae Sodomiticæ terræ vicina est. Olim quidem tam fructibus quam substantia ciuitatum fortunata. Nunc autem omnis exusta utique habitatorum impietate fulminibus conflagrasset memoratur. Denique adhuc in ea reliquias ignis & oppidorum quinque uidere licet imagines: & renascentes in fructibus cineres: quae colore quidem sunt & aliis similes: carpentium uero manibus in fumum dissoluuntur & cinerem. Terræ quidem Sodomiticæ fabula eiusmodi fidem habet ex facie.

Vespasianus collocat praesidia apud Hiericunta: mittit quosdam Gerasa huius ciuitatem capiunt: mille iuuenes interficit: omnia dantur flammis. CAP. X.

T Vespasianus Hierosolymorum habitatores muniri undique cupiens apud Hiericunta & Addida castellis erectis utrobique auxiliatorum pariter ac Romanorum praesidia collocat. Mittit autem Gerasantium Annium: equitatus ei parte multisque peditibus attribuitis. Qui primo aggressu ciuitate capta mille iuuenes: qui ne fugerent praeventi erant interficit familias captiuas ducit: bona militibus praedari permittit. Incensis deinde domibus proximis petiit: erat autem fuga potentium & interitus infirmorum: quodque occupatum fuisset flammis dabatur: omnibusque tam montanis locis quam tota planicie bello oppressis apud Hierosolymam degentes exiundi copiam non habent cum transfugere quidam cupientes a Zelotis asseruantur. Eos uero qui etiam tunc a Romanis dissidebant undique ciuitate uallata cohiberet exercitus.

Nunciatur Vespasiano paranti proficisci Hierosolymam quod mortuus sit Nero: quo etiam Galba sit creatus imperator: & quidam alii post eum & de eorum discordia. CAP. XI.

Vespasiano autem Caesaream reuerso & cum omnibus copiis in ipsam Hierosolymam proficisci paranti nunciatur Nero peremptus cum per annos tresdecim & octo dies imperasset. De quo refertur quemadmodum deonestarit imperium: nequissimis hominibus Nymphidio & Tigellino & indignissimis libertorum promissa reperi. quodque huius captus insidiis ab omnibus suis seruatoribus destitutus cum quatuor libertis fidelibus in suburbanum fugerit ibique semet occiderit. & quod multo post tempore qui eum deposuerant poenas dederint: bellumque per Galatiam quo pacto deserit: & quod Galba creatus imperator Romam redierit ab Hispania. & quemadmodum incusatus a militibus tanquam humilioris esset animi in medio foro necatus sit: & Otho declaratus sit imperator eiusque militiam in Vitellii duxisset exercitum necnon & Vitellii turbas & circum capitolium pugnant: & quemadmodum uel Antonius Primus & Mutianus Vitellium interfecerint uel Germanorum agmina bellum civile sedauerint. Haec omnia recusari narrare cum fide: quod & a multis Graecorum itemque Romanorum & a cunctis copiose praescripta sunt. Ordines autem rerum continuandi gratia ac ne intercisa pendat historia summam singula designabo.

Vespasianus expectat quod Galba ad eum de rebus bellicis agendis scribat: mittit filium suum Titum: nauigat rex Agrippa ad Galbā: nunciatur in Achaia quod Galba sit interfectus & Otho sit creatus: Agrippa statuit Romam pergere: Titus ad patrem nauigat Vespasianus cum Tito suspensum bellum negligunt. CAP. XII.

I Titus Vespasianus primo quidem in Hierosolymam militiam differebat expectans quo nam uergeret imperium post Neronem. Deinde ubi Galbā impare cognouit nihil conari decreuerat priusquam ille quoque ad se de bello aliquid ascriberet. Mittit autem ad eum Titum filium suum & salutatum simul: & ut de iudaeis mandata acciperet. Ob eandem causam & rex Agrippa nauigauit ad Galbā. Sed dum Achaia quod hyems erat longis nauibus peruehant iter facti Galbā contigit septem mensibus & totidem diebus. Deinde Otho suscepit imperium: ac tres menses rempublicam gubernauit Agrippa uero nihil mutatione deterritus Romam pergere statuit. Titus uero diuino quodam impulsu ex Achaia ad Syriam nauigat: & mature inde Caesaream uenit ad patrem. Suspensum autem de omnibus quasi nutante Romano imperio iudaeorum militiam negligebat. Patriam quoque metuentes aggredi alienigenas importunum esse arbitrabantur.

In Hierosolyma exoritur nouum bellum per Simonem Giorae filium: Simon cum Zelotis congregatur: multos occidit: cum idumaeis etiam pugnat: Iacobus quidam perdere idumaeos cogitat: idumaeam capit Simon totam regionem depopulatur: capitur uxor Simonis a Zelotis: perterriti timore remittunt ei mulierem suam. CAP. XIII.

I Nterea tamen bellum aliud in Hierosolymam excitatur. Erat Simon Giorae filius patria Gerasenus aetate iuuenis: sed calliditate posterior Ioane: a quo iam pridem ciuitas possidebatur: uiribus autem corporis audacisque praestantior. Ob quam ex Acrabatena quoque Toparchia: cuius rector erat pulsus ab Anano pontifice ad latrones peruenit: quod Masada occupauerat. Is autem primo quidem ita suspectus erat: ut eum ad iserius castellum cum mulieribus quos secum adduxerat transire permitterent ipsi excelsius incolentes. Rursus autem pro necessitudine morum fide

lis esse uidebatur. Nam & ductor erat p̄darum exeuntibus & cū ipsis territoriū Masadæ populabat: nec tamen eos ad maiora exortanda metuebat. Dominandi. n. cupidus magnorūq; appetens quia mortem Anani comperit in montana discessit ac uoce p̄conum seruis libertate promissa: itēq; liberis primo cunctosq; q; ubiq; fuerant nequissimos congregauit. Iam ualido conflato collegio mōtanos uicos diripiebat. Semp̄ aut̄ accedentibus pluribus eius sociis: audebat ēt in humiliora loca descendere: & ciuitatibus quoq; iā terribilis erat: multosq; potentiū uis leuis & prospera facta sollicitabant. Nec iam seruorū tantū siue latronū exercitus erat: sed multoq; etiam popularium tanquā regi patebat obsequio. Excursus at̄ agebatur in Acrabatenā Toparchiā & ī maiorem usq; idumæam. Vicum. n. cui nomen est Aim muro amplexus ad tuitionem sui pro castello habebat. In ualle. n. quæ appellat̄ Pharan occultas q̄dem dilatauit speluncas: multas uero patas inuenit: atq; is conditorē prædæ receptaculis utebatur. Quin & direptos illic fructus reponebat: multaq; collegia diuersabantur: neq; dubitabatur q̄ in Hierosolymis copiis & apparatu pluderet. Vnde insidias ueriti zelotæ ac p̄uenire eū qui cōtra se cresceret cupientes plariq; cū armis egrediunt̄. His aut̄ Simon occurrit: cōmissosq; p̄lio multos occidit & reliquos cōpellit in oppidū. Nondum aut̄ uiribus fretus ab obsidione detretur. Prius aut̄ idumæam subiugare conatus est. Itaq; cū uiginti milibus armatorū ad fines eius properabat. Idumæorū aut̄ princeps mature ex agris quinq; fere milibus pugnantū ciuiū congregatis: pluribus at̄ qui sua seruarent domi dimissis pp̄ Sicariorū qui Masadæ uersabantur incursus. Simonem in finibus p̄stolabantur: ubi conflictu habito ac p̄ totū diem detracto p̄lio: neq; uictor neq; uictus abscessit. Et ipse quidem in Aiam uicum: idumæi uero domū egressi sunt. Non multo aut̄ post Simon cū maioribus copiis eorū fines petebat: castrisq; in quodam uico cui nomen est Thecue positus ad custodes Herodii quod nō longe aberat de sociis suis Eleazarū misit: ut castellum sibi traderent persuasurū quē quidem sine mora suscipere custodes causæ nescii cur uenisset. Mox aut̄ de traditione prolocutū strictis gladiis persequerent̄: donec fugæ locum nō reperiens de muro in subiectam uallem se proiecit: & ille q̄dem hoc modo statim moris. Idumæis aut̄ uires Simonis formidantibus placuit priusquā bello congregarent̄ explorare hostium copias. Huic aut̄ se in ministrū obtulit parato aīo Iacobus quidā e rectoribus cogitans p̄ditionē. Deniq; profectus ab Aluro: in hoc enī uico tunc idumæorū collectus erat exercitus: ad Simonē uenit: primūq; se patriā suam traditurū esse paciscitur accepta fide q̄ semp̄ ei carissimus foret. Mox ēt de tota idumæa operā pollicet̄. Ob quas res humanissime apud Simonē cōnatus clarissimisque p̄missionibus aīatus ubi ad suos rediit: primo Simonis exercitū multiplici numero mentiebat̄ esse maiore. Deinde rectoribus ēt paulatimq; multitudine uniuersa preteritis ut Simonē reciperent suadebat: eiq; sine pugna rerū oīum permitterent p̄cipatum. Simul aut̄ & hoc agens & Simonē per nuncios euocabat disiecturū se pollicitus idumæos quod & p̄stitit. Nam cū iam appropinquaret exercitus: equum primus inscendit & cū sociis corruptionis effugit. Pauor aut̄ occupat uniuersam multitudinē: ac priusq; ad manus ueniretur domū quisq; suam soluti ordine recesserūt. Simon p̄ter opinionem sine sanguine idumæam introiit: primūq; aggressus ex improuiso Chebrō municipiū capit: in quo maxima p̄da potitus est: multosque fructus diripuit. Chebron at̄ indigenæ ferunt nō eiusmodi terræ ciuitatū uerū etiam ægyptia Memphis antiquiorē. Deniq; duo milia & trecenti eius cōnumerant̄ aīni: hæc aut̄ fabula est. Abraam quoque parenti iudæorū fuisse domiciliū: posteaq; Mesopotamiæ sedes reliquit eiusq; posteros hinc ad ægyptum esse profecturos. Quoq; ēt nunc monumenta extant in eadē ciuitate per optimo marmore liberaliter fabricata. Cernit̄ aut̄ sexto ab oppido stadio arbor maxia Therebintus: eamq; memorant ab initio mūdi creati nūc usq; durare. Hinc totā Simō peruasit idumæam: nō modo uicos eius & ciuitates depopulando: sed excitando ēt territoria. Nam p̄ter armatos quadraginta eum milia sequebantur ut his nec uictui quidē necessaria satis essent. Ad has aut̄ necessitates accedebat eius crudelitas insup̄ iracundia quo magis uastari contingit idumæam ut quæ admodum post locustas silua cerni solet & frondibus spoliata: sic ēt qua Simonis transisset exercitus a tergo solitudinem relinquebat: & aliqua quidē cōburendo: alia diruendo: & quicquid in ciuitate uel in agris natū est conterēdo calcibus aut depascendo debebant perq; quā terram cultā iter agendo faciebāt eam steriliore. Prorsus ut ne signum quidē uastitatis relinqueret̄ quod aliquando fuisset. Hæc oīa rursus zelotas incitauerunt: & aperto q̄dem bello conflagere p̄timuerunt: insidiis uero per itinera collocatis uxore Simōis rapiunt: eorūq; p̄terea quos hēbat in obsequio plurimos. Deinde tanquā Simonē ipsum cœpissent in ciuitatem exultantes recedunt. Continuo nāq; sperabant armis eū depositis p̄ uxore sibi supplicaturū. Illum aut̄ nō misericordia sed ira cōiugis raptæ peruaserat. Cūq; ad muros Hierosolymorum uenisset ut fera sautia q̄ percussores prendere nequisset. ita in quos reperisset effundebat insanā. Deniq; olerū sarmentorūq; cā p̄gressos ad murū iberbes pariter ac seniores correptos uerberabat ad necē ut aī indignatiōe id solū abesse uideret̄: q̄ nō ēt uesceret̄ corpibus mortuorū. Multos at̄ abscessis manibus dimittebat ī ciuitatē una p̄terrefaciēs inimicos & populū reuocare cupiēs a nocētibus. Hisq; mādabat ut diceret̄ q̄ iuraret Simō p̄ deū q̄ cuncta regeret: nisi cito redderent cōiugem suam muro p̄rupto oībus qui in ciuitate essent similiter uteret̄: neq; cuiquam ætati p̄ceret: aut ab innocen-

tibus discerneret noxios: donec his eius mandatis non modo populus sed etiam Zelotæ metu percussi remiserunt ei mulierē atq; ita delinitus paulisper ab assidua cæde requieuit.

Præter bellum in iudæa: in Italia ciuile bellum fiebat: perempto Galba: Otho imperator creatur: cum Vitellio pugnat: audita uictoria semetipsum Otho occidit: qui biduum & tres menses imperiū tenuit.

CAP. XIII.

On solum autem per Iudæam erat seditio bellumq; ciuile: uerum etiam per Italiā. In medio namq; Romanorum foro Galba perempto: creatus Otho imperator cum Vitellio imperante pugnat: quem Germanorum tunc manus elegerat. Habito autē apud Bebriacū Galliæ prælio cū Valente & Cinna Vitellii ducibus primo die Otho superauit: altero Vitellii milites: multisque trucidatis & aduersæ partis audita uictoria. Otho apud Brixellū semet occidit: postq; biduum tresq; menses imperium tenuit. Accesserūt autem Vitellii ducibus Othonis milites & ipse iam Vitellius Romam cum exercitu ueniebat.

Vespasianus partes duas Idumææ capit alteram etiam ciuitatem capit omnes interimit: Simon quoq; idumææ reliquias prosequit: Ioannes intus multas p̄dationes permittebat Galilæis: uesceban tur libidine: certant adinuicem Zelotæ cū Ioanne: & Simon cum illis.

CAP. XV.

Um interea Vespasianus quinto die iunii mensis Cæsaream profectus est: eas quas nondum subuererat idumææ partes petiuit & in montana regione quo primum ascendit Toparchias duas Cophniticā & Acrabatenā subegit. Deinde post has Bethelā & Ephrē municipia: ibiq; præsidis collocatis usq; Hierosolymam equitabat. Multos uero tunc depræhensos necabat: multosq; capiebat. Rectoꝝ autem unus Cerealis cū equitū parte ac peditū superiorem quæ dicitur uastabat idumæam & Chaphetranū quidē pseudo municipium aggressione captū incendit. Alterum uero quod Charabin dicit admoto milite obsidebat muro satis ualido cinctum. Diutius autem ibi se moratur: speranti subito portas aperuere: & cū p̄cibus adorantes ei se tradidere. Quibus subiugatis Cerealis in Chebron alteram ciuitatē antiquissimam tendit sitā: ut dixi: in montanis locis haud procul ab Hierosolymis. Vi aut̄ intromissus in eam reliquam multitudinem quam ibi offendit cum puberibus interimit: oppidū uero ipsum exiit. Omnibusq; iam captis p̄ter castella Herodium & Masada & Machærunta quæ a latronibus tenebant sola iam Hierosolyma romanis ante oculos erat: quæ expugnanda restabat. Simon aut̄ ubi uxorem suam a Zelotis recepit ad reliquias iudææ regreditur persequendas: & undiq; circumacta natione Hierosolymam compulsi pluresq; fugere: cū ipse quoq; ad eam sequeretur. Deinde cum muro eius obseffo operationum ex agris ad euntē multitudinem cœpisset interficiebat. Eratq; populo foris Simon Romanis terribilior: intus Zelotæ utrisq; sæuiore: quos etiam Galilæi nouis inuētis & audacia factionū corrumpebant. Nam & Ioannem ad potentiam ipsi prouexerant. Et Ioannes ob potentiam quam sibi comparauerant: uicem referens oīa quæ desiderarent ut faceret permittebat. Infatiabilis autē rapinarum cupiditas erat: domorumq; locupletum p̄scrutatio. Cædes autem uiroꝝ & fœminarū & iniuriæ pro ludo habebant: prædamq; cum sanguine deuorantes sine aliquo metu: post satietatem muliebri libidine tabescebant: comptiq; crines ac fœminarū ueste induti lotiq; unguentis: & ut forma placeret oculos illiti non solū ornatum: sed impudētia quoq; mulierū imitabant: & obscenitate nimia nepharios coitus exigentes ut in lupanari uersabant: & ciuitatēq; totam impuris facinoribus prophanabant. Effœminantes aut̄ uultum dextras ad cædem promptas habebant: delicatoq; incestu eneruati subita incursione bellatores fiebant. Et de paludamētis uersicoloribus eductis gladiis: casu obuios transuerberabant. Eos autem qui Ioannē fugissent excipiebat sæuior in cædibus Simon: quiq; intestinū euasisset tyrannum: ab eo qui prope erat occidebatur. Omnis autem fugæ uia transire cupientibus ad Romanos abscissa spes erat. Inter Ioannis aut̄ copias quantum erat idumæoꝝ dissidebant: separatiq; ab aliis aduersum tyrannū tam liuore potentia quam crudelitatis eius odio ardeant. Deinde pugna congressi multos zelotæ perimunt: cæterosq; in aulam regiam compellūt quam Grapte ædificauerat. Hæc autem fuerat cognata Sizæ regis Adiabenoꝝ. Vna uero irrupere Iudæi atq; inde zelotæ in phanū pulsi Ioannis pecunias prædabant. In aula enim supradicta & ipse degebat: tyrannidis spolia deposuerat. Inter hæc aut̄ zelotæ qui per ciuitatē dispersi ad illos qui in templū fugerant aggregati sunt: eosq; Ioannes aduersus populum & idumæos educere cogitabat. Istis autem non tam impetus eorum metuendus erat: cum pugna plus possent quam confidētia: ne de templo nocte subreperent: seq; pariter occiderent: atq; oppidum concremarent.

Deliberant Simonem introducere & Ioannem expellere: Simon loca oīa ciuitatis inuadebat: cōgreditur cum illis qui eum receperunt.

CAP. XVI.

Taq; collecti cū pontificibus deliberabant: quoniam pacto imperiū præcauerūt. Sed profecto deus sententias eorum in deterius uerit: & intentu acerbis excogitabant salutis remedium. Nam ut Ioannem deicerent: Simonem recipere statuerunt: & cum præcibus alterum sibi tyrannum imponere. Itaq; decreto obtemperatur: missiq; Mathia pontifice rogant Simonē ut ad se introiret: quem sæpe timuerat. Cū his aut̄ p̄catores erāt: et qui zelotas ex Hierosolymis fugerant. Domus quisq; suæ desiderio & fortunarum. Ille autem ni-

mis superbe se dominum fore pollicitus uelut ciuitatem liberaturus ingreditur: cum salutis eum datorem ac defensorem sui populi clamor designaret. Vbi uero cum suis copiis introiit: mox de propria potentia deliberabat: nec minus eos a quibus rogatus erat quam eos contra quos fuerat aduocatus inimicos putabat. Ioanes autem cum multitudine Zelotarum in templo exire prohibitus amissis etiam quae in ciuitate habebat. Nam statim rex eorum Simon cum sociis diripuerat: salutem iam desperabat. Templum tamen adiuuante populo Simon aggreditur. Illi autem in porticibus perque propugnacula stantes impetum repellebant: multique a Simonis parte oppetebant: multi fauisti referebantur: quoniam Zelotae ad dexteram superiores erant: eoque ictus impenetrabiles habebant. Et quamuis loco plus possent: turres tamen quatuor maximas fabricauerant: ut ex alto uidelicet missilia torquerent. Vnam ad orientalem angulum: & septentrionalem alteram: super xystrum tertiā: in angulo alio contra ciuitatem inferiorem. Quarta uero turris supra uerticem pastophoriorum condita erat: ubi moris est unum de sacerdotibus astantem post meridiē quod septimus quisque inciperet tuba significare: rursusque uesperis quod desineret nunc ferias populo: nunc ut opus faciat denunciantē. Per turres autem disposuerunt balistas saxorumque tormenta & sagittarios & fundarum scientes: itaque tunc Simon pigrius ad impetum mouebatur: cum plerique mollescerent: amplioribus tamen copiis fretus propius accedebat. Machinarum enim missilia delata longius multos pugnantium perimebant.

Bella fiunt in Italia per Vitellium & suos milites: audiens haec Vespasianus quod Vitellius princeps sit factus indignatus: milites Vespasianum hortantur ut Romam accedat: eo quod ipsum populus imperatorem constituet: tenuit ipse: ipsi cogunt uelle imperium: cogitat quomodo rem efficere possit. CAP. XVII.

Er idem tempus Romanos quoque sceleriora mala circumueniunt. Aderat enim ex Germania Vitellius cum exercitu: aliam praeterea ingentem multitudinem secum trahens. Et cum eum de finata militi spacia non caperet totam urbem pro castris habebat omnemque domum repleuit armatis. Illi autem conspectis Romanorum diuitiis oculis insuetis & auri argenti que stupore perfusi uix cupidinem continebant: adeo ut in rapinas se conuerterent & eos qui obstare conarentur occiderent. & in Italia quidem ira res erant. Vespasianus autem postquam Hierosolymis proxima depopulatus Caesaream reuertebatur audit Romanorum tumultus & Vitellium principem. Hoc autem licet ipse imperium pati sicut bene imperare nosset ad indignationem perductus est: dominum deditur eum qui ueluti desertum inuasisset imperium. Dolore autem saucius cruciatum ferre non poterat: neque aliis uacare bellis cum patria uastaretur. Verum tamen quantum ira impellebatur ad ulciscendum tantum longinquitatis cogitatio reprimebat. Multa enim fortunam posse noua facere priusquam ad Italiam praesertim hyemis tempore ipse transiret: plusque crescentem iracundiam cohibebat. Rectores autem cum militibus conuenientes aperte iam de mutatione tractabant: & cum indignatione uociferantes incurfabant Romam constitutos milites & in delitiis agentes: qui ne famam quidem belli sustineant: quibus libuerit discernere principatum: & spe quaestus imperatores creare. Se autem laboribus tot exactis subgaleis senescentes aliis condonare potestatem: cum apud se digniorem habeant imperio. Cui si hanc amiserint quam iustiore uel quando resicerent erga se beniuolentiae gratiam. Tanto autem Vespasianum quam uitellium dignius esse principem fieri: quanto illis qui eum declarassent ipsi praestaret. Non enim se minora pertulisse bella: quam qui ex Germania uenissent: neque illis qui tyrannum inde ducerent in armis deteriores esse. Nullum autem in creando Vespasiano fore certamen. Non enim senatum populum uel Romanum Vitellii libidines pro Vespasiani pudicitia perpeffuros: nec pro bono imperatore crudelissimum tyrannum: aut filium pro patre optaturos principem. Maximum enim pacis tutamen ueram in imperatore praestantiam. Ergo siue peritiae senectutis debeat imperium: habere se Vespasianum: siue adolescentiae uiribus Titum: ex amborum aetate quod erit commodum temperabitur. Non solum autem se ministraturos declarati imperii uires: qui tres legiones regumque habentes auxilia conseruassent omnia ad orientem atque ad Europam Vitellii timoribus sepata: sed etiam qui essent in Italia propugnatores Vespasiani fratrem atque alium filium: quoque alteri multos dignitate praeditos iuuenes sociatum iri spectarent: alteri uero etiam urbis esset commissa custodia. Quae pars ad imperii principia non parum ualeret. Postremo si ipsi cessarent senatum fortasse declaraturum eum principem quem conseruatores milites dehonestarent. Haec primo per cuneos milites loquebantur. Deinde adhortati se in uicem Vespasianum imperatorem appellant: eumque ut in periculo constitutum imperium conseruaret: orabant. Illi autem olim quidem rerum omnium cura fuit: nequaquam uero imperare uolebat. Dignum quidem se factis existimans: priuatae autem uitae securitatem clarioris fortunae periculis anteponebat. Recusanti autem rectores magis instabant: & circumfusi milites cum gladiis mortem ei minitabantur nisi uiuere uellet ut dignus esset. Diu tamen reluctatus quod renuebat imperium postremo cum his qui se designauerant minime dissuadere posset: accepit Mutiano autem caeterisque qui eum ad imperium inuitauerant: & exercitu alio uociferante ut se in hostes omnes duceret: prius res Alexandrias procurandas putauit: sciens Aegyptum plurimam esse partem imperii propter frumentariam functionem: neque si potitus esset ut quoque si praestaret Vitellium deiiciendum sperabat. Nec enim perpeffurum esse populum fame oppressum. Simul etiam duas legiones: quae apud Alexandriae am degerent sibi cupiebat adiungere. Cogitabat enim etiam propugnaculo sibi fore illam regionem

aduersus incerta fortuna. Nam & terra difficilis accessu mariq; importuosa est: & ab occidente quidem aridam Libyam habet obiectam: a meridie uero limitem qui Sienē ab æthiopia dirimit: nauibusq; inuias Nili fluminis cataractas. Itemq; ab oriente mare rubrum ad Copton ciuitatem usque diffusum. Septentrionale uero munimentum habet terram usq; ad Syriam: & quod dicitur Aegyptium pelagus totum portibus carens. Hoc quidem modo Aegyptus ex omni parte tuta est. Inter Pelusium uero & Sienē per duo milia stadiorum porrigitur. Ex Plinthine autem ad Pelusium nauigio stadiorum trium milium & sexcentorum. Nilus autem ad Elephantinē usq; nauibus ascendit. Namq; ulterius progredi ut supra diximus cataractæ non sinunt.

Describitur q̄litas portus Alexandrini mittit Vespasianus ad Tyberium Alexandrum ut essent sibi adiumento fama ē q̄ Vespasianus sit impator: q̄si oēs ad eū accedūt congratulantes & subiciētes se eius ip̄io: recordatus Vespasianus qd̄ Iosepus p̄dixerat: liberari iubet eū e uinculis. CAP. XVIII.

Ortus autem Alexandrinus etiam in pace nauibus aditu difficilis est. Nam & hostium perangustum habet: saxiq; latentibus a directo cursu deflectitur: & læua quidem pars manufactis brachiis cingitur. A dextera uero Pharus obiecta insula turrim maximam sustinet: ad trecenta usq; stadia nauigantibus igne lucentem: ut quam longissime difficultatem applicandarum nauium præcaueant. Circum hanc autē insulam opere instructo ingentes muri sunt: quibus afflictum pelagus & a uersis obiciibus fractum asperiores facit meatum: eoq; periculosum per angustiam aditum. Intus tamen portus ipse tutissimus est: & triginta stadiis magnus. In quem tam quæ desunt illi terræ ad beatitudinem deuehuntur: quam quæ superant ex bonis domesticis & indigenis in totum orbem diuisa exportantur. Itaq; non sine ratione Vespasianus Alexandriam rumore cupidus occupauit: ad totius imperii firmamentum. Proinde statim ad Tyberium Alexandrum litteras dedit: qui ægyptum & alexandriam regebat: indicans militum alacritatem: quodq; q̄ ipsi necesse fuit suscepto munere principatus operam atq; adiumentum eius assumeret. Alexander autem simul ut Vespasiani legit epistolam prompto animo: & legiones eius sacramento rogauit & populum: uiri autem libentissime paruere uirtutem uiri ex proxima administratione scientes. Et ille quidem permissa sibi potestate: omnia quæ imperii usus exigeret aduētui quoq; principis necessaria iam parabat. Opinione uero citius declaratum in oriente Vespasianum imperatorem ubiq; fama nunciauit. Et uniuersæ quidem ciuitates festos dies habebant: nuntiiq; læti pro eo simul & sacrificia celebrabant. Agmina uero apud Mesiam Pannoniamque degentia: quæ propter Vitelli audaciam paulo ante fuerant concitata: iussurādum Vespasiano maiore gaudio præbuerunt. Vespasianus autem Cæsaream reuersus iam Berytum uenerat: ubi multæ quidem e Syria: multæ uero ab aliis prouinciis legationes aderant obuiam ei coronas & gratulatoria decreta a singulis ciuitatibus offerentes. Affuit autem rector etiam prouinciæ Mutianus: populorum alacritatem iurataq; per ipsum principi sacramenta renunciāns. Vbiq; autem Vespasiani uotis obsecundante fortuna: rebusq; ad eum plurima ex parte inclinatis cogitare cœpit: & q̄ non sine prouidentia sumpsisset imperium. Sed iusta quædam fati ratio ad eius potestatem circunduxisset rerum omnium principatum. Recordatus autem signa & alia: multa enim sibi contigerant imperium præmonstrantia: & Iosepi dicta quibus eum Nerone uiuo ausus fuerat appellare imperatorem. Admirabatur autem uix quem adhuc habebat in uinculis: aduocatoq; Mutiano cum amicis & rectoribus aliis: primo quam strenuus fuisset Iosepus: quantumq; in iotapatibus expugnandis propter eum laborasset exponit. Deinde uaticinationes eius quas ipse q̄dem timoris causa suspicaret esse signenta: tēpus autē diuinum fuisse ut rerum exitus probauisset. Tumq; inhonestum esse ait: ut qui sibi augurasset imperium uocisq; dei minister ac nūcius exiitisset adhuc captiui loco haberetur: fortunamq; sustineret aduersam. Vocatumq; ad se Iosepum solui iubet. Hoc autem facto alii quidem rectores ex ea gratia quam alienigenæ retulisset: præclara etiam de se speranda esse arbitrabantur. Titus uero qui cum patre aduocatus erat inquit pater una cum ferro etiam probro Iosepum soluit. Erit autem tanquam nec initio uinctus si non dissoluerimus: sed inciderimus catenas. Nāq; id agi solet in his qui non recte fuerint uincti. Eadem Vespasiano placebant: & quidam interueniens securi catenas abrupit. Iosepus quidem pro his quæ prædixerat præmio famæ donatus: & de futuris iam dignus cui iam credendū esset habebatur.

Vespasianus mittit Mutianū in Italiam: geritur bellum cū Cecilio ab Antonio: Cecilius uidens exercitū Antonii cogitat de prodicione: ad ipsum mittit Milites uolunt occidere Ceciliū: certat: superatur exercitus Vitellii: Antonius in urbem ueniens cum Sabino capitolium nocte occupat: Vitellius cum suis militibus eos inuadit: superat: Sabinus occiditur: Domitianus cum multis nobilibus euadit: Vitellius iugulatur a populo. CAP. XIX.

Vespasianus at̄ responso legationibus reddito: iusteq; & pro meritis administrationibus ordinatis Antiochiam uenit. Et quo primum tenderet cogitans Alexandrino itinere p̄ stabilis esse quæ Romæ agerent curare. Alexandriā. n. stabilē esse: Romanas at̄ res a Vitellio pturbari. Mittit igit̄ in Italiam Mutianum cū multis eq̄tum peditūq; copiis. Qui tamen pp̄ hyemis asperitatem ueritus nauigare per Cappadocias & Phrygias

ducit exercitum. Inter hæc autem Antonius primus aduocata legione tertia ex his quæ apud Mesiam morabantur: illam enim regebat prouinciam: bellum gerere cum Vitellio properabat. Vitellius autem cum magna manu Cecilium Alienum obuiam ei mittit. Is autem Roma profectus quæprimam circa Cremonam Galliarum Antonium consequitur: quæ confinis Italiae ciuitas est: ibique conspecta hostium ordinatione ac multitudine plio quidem congredi non audebat. Discessum autem periculosum reputans de pditione deliberabat. Conuocatis autem Hecatontarchis & Chiliarchis sibi subditis ut transirent ad Antonium suadebat. Vitellii quidem rebus detrahens. Vespasiani autem uires extollens: & alteri nomen imperii tantum: alterum uirtutem habere commemorans: ipsis quoque melius esse si id gratum faciant: quod necesse est. Cumque se multitudine superatum iri sciant uoluntate piculum præuenire. Nam Vespasianum quidem idoneum esse etiam sine ipsis ad reliqua uindicanda: Vitellium uero nec cum ipsis quidem presentia posse seruare. Multa in hunc modum quod uoluit persuasit: & cum milite transiit fugit ad Antonium. Eadem uero nocte milites pœnitudo simul ac metus eius si uicisset a quo missi fuerant occupauit: eductisque gladiis Cecilium obruncare uoluerunt. Fecissentque nisi his aduoluti chiliarchi supplicassent. Quamobrem cæde quidem se abstinerunt: uinctum autem quasi proditorem Vitellio transmittendum habebant. His auditis Primus continuo Antonius suos monet: eosque armis in defectores ducit. Illi autem instructi ad plium paulisper quidem restiterunt. Mox autem loco pulsi Romani Cremonam fugerunt. Primus autem comitatus equitibus cursus eorum præuertitur: & per ciuitatem circūclusam pleramque multitudinem peremit. Aggressus autem reliquos oppidum militibus prædari permisit. In quo multi quidem hospites mercatores: multi uero indigenæ pereunt. Totus Vitellii exercitus uirorum triginta milia & ducenti. Quin & Antonius eorum quos de Mesia adduxerat quatuor milia & quingentos amittit. Solutum autem uinculis Cecilium regem gestarum nuncium ad Vespasianum dirigit. Qui ad eum intromissus & collaudatus est: & proditoris dedecus insperatis protexit honoribus. Romæ autem Sabinus ubi Antonium appropinquare cognouit fiducia recreatus est: collectisque uigilum militum agminibus nocte occupat capitolium. Luce uero facta multi nobilium sociati sunt ei: & Domitianus fratris filius pars ingens obtinendæ uictoriæ. Sed Vitellius de primo quidem minus curabat. His autem iratus qui cum Sabino defecerant & nobilium sanguinem per ingenita crudelitate sitiens imittit capitolio quam secum adduxerat militum manum. Vbi multa ab his itemque aliis qui templum tenebant pugnantibus audacter admissa sunt. Postremo autem Germani quoque multitudine superabant collē obtinuerunt. Et Domitianus quidem cum multis Romanorum uiris insignibus diuina quædam ratione saluus euasit. Reliqua uero multitudo tota lanatur. Et Sabinus quidem ad Vitellium ductus occiditur. Milites autem direptis donariis templum incendunt. Tumque postero die cum exercitu uenit Antonius: eumque Vitellii milites excipiunt: & trifario commisso intra urbem prælio omnes interiit. Procedit autem ebrius de palatio Vitellius: & ut assolet in extremis longiore luxu prodigæ mensæ refertus. Tractus autem per populū uarioque uerborum genere dehonestatus in media urbe iugulatur. Octo menses ac dies quinque potitus imperio: quem si uiuere diutius contigisset: ut opinor: eius luxuriæ minime sufficere potuisset imperium. Aliorum uero mortuorum supra quinquaginta milia numerata sunt. Hæc quidem gesta sunt die tertio mensis octobris.

Mutianus urbem ingreditur cum exercitu Antonium cum aliis subleuat: occidit multos qui consenserant cum Vitellio Domitianus filius Vespasiani: rector efficitur populus Vespasianum clamat imperatorem: ad Vespasianum qui Alexandria iam applicauerat ueniunt legati: intendit animum Vespasianus in reliquas iudeas: Titum mittit ad Hierosolimam.

CAP. XX.

Postero autem die Mutianus cum exercitu Romam ingreditur: & Antonii militibus a cæde repressis adhuc. n. hospitia perscrutando: & Vitellii milites & ex populo plurimos qui cum illo consenserant occidebat: examinationis diligentiam iracundia perueniens. Domitianum perditum populo rectorem insinuat: usque ad patris aduentum. Populus autem iam timore liberatus imperatorem prædicat Vespasianum: simulque & illum confirmatum: & Vitellium esse deiectum festa lætitia celebrabat. Cum autem Vespasianus. Alexandria uenisset: gesta ei Romæ nunciata sunt: & legati ei ex toto orbe congratulantes affuerunt. Cumque maxima post Romam ciuitas esset: angustior multitudini probabat. Firmato autem iam totius orbis imperio rebusque populo præter spem conseruatis Vespasianus in iudeas reliquas intendit animum. Et ipse quidem exacta hyeme Romam proficisci parabat: resque apud Alexandria mature componere proponebat. Filium uero Titum cum externis copiis ad liberandam Hierosolimam dirigit. Qui terreno itinere Nicopolin usque progressus ab Alexandria ciuitate uiginti stadiorum interuallo distantem inde militem longis nauibus imponit. Isque Nilo flumine post Medesum tractus Thmuin usque uehit. Hinc autem egressus in terram apud Tanin ciuitatem diuertit. Vnde secunda ei mansio fuit ciuitas Heraclea: & Pelusium tertia. Hinc autem milite per biduum recreato tertio die Pelusii fines transit unamque mansionem profectus per solitudines ad Cassii iouis templum castra posuit. Posteroque die apud Ostracinem: quæ mansio aquæ inops est: ob quam causam aduentitia utuntur indigenæ. Hinc apud Rhinocuria requieuit: & inde progressus in quartam mansionem Raphiam uenit: quæ prima occurrit Syriæ ciuitas. Gaza uero quintæ mansionis castra suscepit: & postea in Ascalonem atque hinc Iamnia: deinde Iopem: & ex Iope Cæsaream peruenit. Decreto apud se alias militum copias congregare.